

JOB

Kern

Satan vraagt zich af of de liefde van God bij mensen echt bestaat. Heeft Job God echt onvoorwaardelijk (zonder reden, zonder eigenbelang) lief? God staat Satan toe Job op de proef te stellen en verbindt zo zijn lot met dat van Job.

Gods geloofwaardigheid hangt nu van Job af. Hij heeft immers zelf de liefde en de trouw in Job gelegd. Als Job niet standhoudt, is zijn werk mislukt. Als Job wel blijft liefhebben, wat is God dan machtig!

Opbouw

Het boek Job is een stukje wereldliteratuur, dat qua compositie prachtig in elkaar zit. Tussen de Proloog (1-2) en Epiloog (42) worden drie gespreksrondes poëtisch weergegeven. Elke gespreksronde bestaat uit precies 270 regels.

1^e ronde (3-14) : Elifaz – Job, Bildad – Job, Sofar – Job

2^e ronde (15-26): Elifaz – Job, Bildad – Job, Sofar – Job

3^e ronde(27-41) : Elifaz – Job, Bildad – Job, Elihu – God – Job

In de 3^e ronde is Sofar afgehaakt, afgeknapt op Jobs vasthoudendheid. Elihu, de jongste van de vier vrienden, heeft lang geluisterd, maar neemt hier uiteindelijk het woord.

Kerntekst

De vrienden van Job denken God te kunnen rechtvaardigen. Job is het niet met hen eens en daagt God uit, vraagt naar het waarom.

Dan antwoordt de HEER Job vanuit een storm. Hij zei: '... Waar was jij toen ik de aarde grondvestte? Vertel het me, als je zoveel weet. Wie stelde haar grenzen vast? Jij weet dat toch?' (38:1,4,5)

Scharnierpunt

Na het antwoord van God (38,39 en 40,41) beseft Job pas goed dat God almachtig groot is en door mensen niet te (be)grijpen. Hij zegt: 'Eerder had ik slechts over U gehoord, maar nu heb ik U met eigen ogen aanschouwd.'(42:5) Job herroept zijn woorden en buigt zich voor zijn God.

Lijnen

Job roept in zijn nood naar God en vraagt naar het waarom, net als Jezus. (o.a. 7:17-21 en 23:3)

Hij vertoont trekken van Jezus: onvoorwaardelijk liefhebben, onschuldig lijden, voor anderen bidden en bemiddelen, God de Vader blijven zoeken. En groeit daarin ook:

Job brengt offers voor zijn vrienden. (42) - Job brengt offers voor zijn kinderen. (1)

Job bidt voor zijn vrienden. (42) - Job bidt niet voor zichzelf. (1)

Job krijgt alles dubbel terug van de Heer. (42) - Job zegt: de Heer heeft genomen. (2)

Uitgelicht

Job de vader

Job heeft tien kinderen. Hij laat zijn liefde voor hen niet afhangen van hun gedrag. Hij is een vader die zijn kinderen blijft zegenen en steeds opnieuw voor hen offers brengt, want 'misschien hebben mijn kinderen wel gezondigd en God in hun hart vervloekt.' (1:5)

Zijn liefde wordt niet opgewekt door zijn kinderen, maar door God. God is daar trots op en zegt tegen Satan 'Zie je dat wel?' (1:8). Hij geeft Satan (bijna) alle ruimte om Job op de proef te stellen. Job weet dit allemaal niet.

Het lijkt hierdoor of Job in Gods ogen niet zoveel voorstelt. Maar in feite laat God hiermee zijn eigen lot afhangen van de mens Job. God vertrouwt erop dat de liefde en de rechtschapenheid die Hijzelf in Job heeft gelegd, standhoudt en overwint.

Job de vloeker

Hoewel Jobs vrouw hem na alle ellende die hem overkomen is, oproept om God te vervloeken, doet Job dit niet. 'Al het goede aanvaarden we van God, zouden we dan het kwade niet aanvaarden?'

(2:10) Dit is Satans eerste nederlaag.

Job vervloekt wel zijn geboortedag. (3:1)

Jobs vrienden

Jobs vrienden komen en zijn eerst een week stil. Ze leven met hem mee. Maar ondertussen overdenken ze ook hun theologie. En die komt hierop neer: wie zoet is krijgt lekkers, wie stout is de roe. Hun uitgangspunt is dat God rechtvaardig is en dat er dus iemand anders de schuld moet hebben. Job zal wel iets fout hebben gedaan.

God wil dat wij Hem liefhebben boven alles en de naaste als onszelf. De vrienden zien meer hun dogma dan hun naaste – iets dat in de kerk helaas vaker voorkomt, ook bij ethische vragen.

Job blijft volhouden dat hij rechtschapen heeft geleefd. Hij is door God vaak ingeschakeld om anderen te helpen. En ziet, met Prediker, dat eenzelfde lot de goeden en de slechten kan treffen. Job daagt God uit, blijft Hem zoeken en vragen naar het waarom.

Elihu, de jongste van de vrienden, heeft uit eerbied voor de ouderen, twee gespreksrondes lang gezweven. Hij is boos op Job, die God ter verantwoording roept. En hij is boos op de andere vrienden, die denken God helemaal te begrijpen en Hem te mogen en kunnen verdedigen.

Elihu zegt: 'Ik zal mijn Schepper rechtvaardigen'. Dat klinkt mooi. Maar God rechtvaardigt ons, niet andersom. Elihu komt tot de volgende erkenning (36,37):

God is groot, wij begrijpen Hem niet. Wie kan de uitbreiding van de wolken begrijpen? Luister, luister naar het daveren van zijn stem. God doet grote dingen die wij niet begrijpen. Begrijp jij iets van het zweven van de wolken? De Ontzagwekkende, die wij niet kunnen begrijpen, is groot.

Gods antwoord en Jobs reactie

'Toen antwoordde de Heer Job vanuit een storm.' (38:1) God overdondert Elihu. Hij reageert op Job door tegenvragen te stellen. Vragen die ver boven het bevattingsvermogen van Job uitgaan.

God is groot, mensen begrijpen Hem dus niet.

Voordat God spreekt, komt Job tot twee keer dicht bij dit besef. Nadat God zijn vragen op Job heeft afgevuurd, beseft en belijdt Job dat God zo almachtig groot is.

(9) 'God doet grote ondoorgroendelijke dingen. Hij vermorzelt mij in de storm.'

Job is kwaad en spreekt over God met afstand.

(26) 'Wij vangen van zijn woorden slechts gefluister op. Wie kan de donder van zijn kracht begrijpen?'

Job spreekt met zijn verstand, zijn hart is er niet bij betrokken.

(42) 'Eerder had ik slechts over U gehoord, maar nu heb ik U met eigen ogen aanschouwd.'

Meest intiem.

Hoe kennen wij God?

Ik geloof dat God bestaat. (als Job in 9)

Ik geloof in God. (als Job in 26)

Ik geloof God. (als Job in 42)

Opgemerkt

Satan is na deze belijdenis van Job niet meer te bekennen. Hij heeft zo'n nederlaag geleden, dat hij God niet meer onder ogen wil komen. Satan kan niet anders dan erkennen dat de liefde van God, die liefde om niet, op aarde bij mensen bestaat.

God draait op voor de schade die Satan heeft aangericht en geeft, volgens zijn eigen inzet, alles wat Job door Satan ontnomen is, dubbel terug.